

Wanneer jongeren weer knielen

Over onverwachte spirituele kentering en driving range

Heilige Huisjes Herentals : Lezing door Bart Paepen Palmzondag, Sint-Catharinabegijnhofkerk 29 maart 2026

Soms kondigt hoop zich niet luidruchtig aan. Ze groeit stil, bijna onmerkbaar, tegen de verwachtingen in. Wie enkele jaren geleden in kerkelijke middens sprak over jongeren en geloof, kreeg meestal hetzelfde antwoord: dat hoofdstuk leek afgesloten. De grote uittocht was een feit, de afstand tussen Kerk en jeugd leek onoverbrugbaar geworden. Ook in de Antwerpse kathedraal leefde dat gevoel. Priester Bart Paepen had zich in 2018 bijna neergelegd bij die realiteit. De klassieke pogingen om jongeren te bereiken, hadden weinig of niets opgeleverd. Kampen, activiteiten, ontmoetingsmomenten, goedbedoelde initiatieven met wat ruimte voor geloof: het raakte steeds minder een snaar. Alsof de verpakking nog overeind bleef, maar de inhoud niet langer doordrong.

Daarom groeide bij hem het voornemen om de focus te verleggen. Misschien lag de toekomst niet langer bij jongeren, maar bij jonge gezinnen, bij dertigers, bij mensen die al iets meer levensgrond hadden gevonden. Het leek een nuchtere, bijna logische keuze. En toch is precies daar het verhaal niet geëindigd.

Want intussen is er iets beginnen verschuiven. Niet door een nieuwe campagne. Niet door een uitgekiende strategie. Niet omdat de Kerk plots de taal van de jeugd perfect is gaan spreken. Maar wel omdat jonge mensen opnieuw begonnen aan te kloppen. Eerst aarzelend, dan duidelijker. Wat in de Antwerpse kathedraal begon als een Engelstalige viering voor expats en internationale studenten, groeide stilaan uit tot een plaats waar een onverwachte honger zichtbaar werd. Geen nieuwsgierigheid van voorbijgaande aard, maar een existentiële zoektocht. Jongeren wilden niet alleen iets weten over het geloof. Ze wilden leren hoe je het leeft.

Dat is wellicht de meest opmerkelijke wending: dat in een tijd van doorgedreven secularisering niet de Kerk op zoek ging naar jongeren, maar jongeren de Kerk opnieuw begonnen op te zoeken. Niet voor amusement, niet voor folklore, niet om nog eens “iets mee te pikken”, maar omdat ze voelden dat hier misschien iets te vinden was wat elders ontbrak: richting, waarheid, samenhang, misschien zelfs rust.

Een van hen, Thiago, een jonge Portugees die toen nog niet eens gedoopt was, verwoordde het op een manier die is blijven hangen: **“No butterflies.”** Geen vlindertjes. Geen franjes. Geen versiering. Geen poging om het geloof aantrekkelijker te maken door het lichter, zachter of hipper voor te stellen dan het is. Wat zij zochten, was niet een aangepaste versie van het christendom, maar de kern ervan. De boodschap zonder omwegen. De essentie.

Misschien klinkt dat verrassend. Want decennialang werd gedacht dat de christelijke boodschap eerst verteerbaar moest worden gemaakt, dat men haar moest inkleden,

omzichtig aanbieden, bijna verontschuldigen. Maar juist daar lijkt vandaag iets te keren. Jongeren die oprecht zoeken, blijken vaak niet af te haken op ernst, maar op oppervlakkigheid. Niet op waarheid, maar op vrijblijvendheid. Ze verlangen niet naar religieuze versiering, maar naar woorden die gewicht hebben. Naar een geloof dat niet rond de kern heen draait, maar er recht op afgaat: God houdt van je. Christus heeft zijn leven gegeven om te redden. En Hij is niet afwezig, maar leeft en gaat met mensen mee, midden in hun bestaan.

Die eenvoud blijkt voor velen geen verarming, maar een bevrijding. In een wereld die overloopt van informatie, meningen, keuzes en prikkels, krijgt juist het wezenlijke opnieuw aantrekkingskracht. Niet omdat jongeren plots nostalgisch zouden zijn geworden, maar omdat zij moe zijn van wat leeg is. Onder de druk van presteren, zich bewijzen, zichzelf vormgeven en tegelijk overeind blijven, komen fundamentele vragen met nieuwe kracht naar boven. Hoe moet ik leven? Hoe maak ik keuzes die mij niet breken? Wat geeft richting? Wat is vrijheid? Hoe blijf ik mens in een wereld die mij voortdurend naar buiten trekt?

Precies daar gebruikt Bart Paepen een beeld dat veelzeggend is: dat van de **driving range**. Wie ooit heeft gegolfd, weet dat een goede slag niet vanzelf komt. Ze ontstaat door oefenen, herhalen, falen, corrigeren, en opnieuw beginnen. Het lichaam moet leren wat het hoofd nog niet beheerst. Zo, zegt hij, is het ook met geloven. Het christelijk leven is niet eerst een theorie, maar een weg van inoefening. Een mens leert niet ineens moed, trouw, matigheid of innerlijke vrijheid. Deugden groeien door oefening, door vallen en opstaan, door genade die zich gaandeweg in het leven inschrijft.

Zo wordt de Kerk opnieuw zichtbaar als een oefenplaats. Niet als een ruimte waar alleen afgewerkte gelovigen thuishoren, maar als een plek waar men mag leren. Waar zoeken geen schande is. Waar mislukking niet het einde betekent. Waar iemand stilaan mag groeien in een andere manier van leven. Dat is misschien een van de diepste verlangens van deze generatie: niet dat alles meteen opgelost wordt, maar dat er een plaats bestaat waar het leven ernstig genomen wordt, waar men niet gereduceerd wordt tot prestaties of gevoelens, maar waar men werkelijk mens mag worden.

Opvallend is dat die oefenplaats zich vandaag niet beperkt tot de fysieke ruimte van kerk of sacristie. Ze strekt zich ook uit tot de digitale wereld. Sociale media zijn voor velen misschien nog altijd een instrument, maar voor jongeren vormen ze een leefomgeving, een wereld waarin zij zich dagelijks bewegen. Wie daar niet aanwezig is, mist niet zomaar een kanaal, maar een hele werkelijkheid. Ook Bart Paepen heeft die stap gezet. Niet om zichzelf uit te spelen, en evenmin om zich geforceerd jonger voor te doen dan hij is, maar om present te zijn waar jonge mensen kijken, luisteren en voorzichtig beginnen vragen.

Dat vraagt een nieuwe gevoeligheid. Jongeren voelen haarfijn aan wanneer iemand zich vermomt in een stijl die niet de zijne is. Zij verlangen geen priester die “mee” wil zijn,

maar iemand die echt is. Iemand die niet om de kern heen draait. Ook op dat digitale continent geldt dus dezelfde wet: geen vlindertjes. Geen verpakking zonder inhoud. Geen hipheid om de hipheid. Wel woorden die ergens vandaan komen, die gedragen zijn, die niet gefabriceerd klinken.

En dan blijkt dat zelfs een kort filmpje soms de deur kan openen naar iets groters: een gesprek, een ontmoeting, een biecht, een vraag die al lang op de ziel woog. Want de vragen van jongeren zijn zelden banaal. Ze gaan over liefde en roeping, over vrijheid en discipline, over schuld en vergeving, over bidden, over vriendschap, over het lichaam, over keuzes die hun verdere leven tekenen. Soms klinken ze ontwapenend concreet, soms schuren ze, soms verraden ze ook een zekere angst om het verkeerde te doen. Maar onder al die vragen ligt hetzelfde verlangen: hoe leef ik waarachtig?

Daarin krijgt ook de rol van de priester een ander profiel. Minder organisator, minder beheerder van structuren, en meer begeleider. Iemand die luistert, onderscheidt, richting helpt zoeken en tegelijk de vrijheid bewaakt. Want het geloof is geen krampachtig systeem van toegelaten en verboden zaken. Het is een weg naar volwassenheid in Christus. Dat vraagt ernst, maar ook mildheid. Duidelijkheid, maar ook geduld. Principes, maar ook de wijsheid om te zien dat een mens groeit langs wegen die zelden rechtlijnig zijn.

Tegelijk leeft deze hernieuwde zoektocht niet in een vacuüm. Jongeren die vandaag bewust voor het geloof kiezen, doen dat in een cultuur die christelijke taal vaak niet begrijpt en religieuze symbolen soms openlijk provoceert of bespot. Dat doet iets met hen. Het kan boos maken, defensief, gekwetst. Maar ook daar ligt een geestelijke opdracht. Niet elke provocatie hoeft beantwoord te worden met tegenprovocatie. Soms vraagt het evangelie net om innerlijke standvastigheid, om het vermogen om niet onmiddellijk meegezogen te worden in de logica van verontwaardiging en strijd. Dat is geen zwakte, maar een vorm van geestelijke kracht.

Wat zich vandaag aftekent, is dan ook geen terugkeer naar een verleden dat men met enige romantiek zou kunnen restaureren. De Kerk van vroeger komt niet terug. De culturele vanzelfsprekendheid van het geloof is weg, en wellicht definitief. Maar misschien hoeft dat niet alleen als verlies gelezen te worden. Misschien dwingt deze tijd de Kerk juist om opnieuw te ontdekken wat zij ten diepste is. Niet een instituut dat zichzelf in stand moet houden, maar een gemeenschap die leeft van een ontvangen schat. Niet een machine van activiteiten, maar een plaats van ontmoeting met Christus. Niet een bolwerk van nostalgie, maar een oefenplaats van hoop.

Misschien is dat wel het meest ontroerende aan wat zich vandaag bij sommige jongeren aandient: dat zij niet eerst vragen om een modernere Kerk, maar om een waarachtiger Kerk. Niet om minder geloof, maar om meer diepte. Niet om religie als decor, maar om een leven dat gegrond is. Wanneer jongeren opnieuw knielen, doen zij dat niet uit

gewoonte of cultuur, maar omdat zij in de ruis van deze tijd iets zijn beginnen vermoeden van stilte, aanwezigheid, waarheid en zingeving.

Daar ligt voor de Kerk een nederige maar grote opdracht. Niet alles willen beheersen. Niet voortdurend iets nieuws uitvinden. Maar trouw genoeg zijn om de kern te bewaren, en gastvrij genoeg om haar opnieuw te laten schitteren. Want waar mensen leren bidden, zoeken, vallen en weer opstaan, waar zij zich laten vormen in vrijheid en liefde, daar wordt de Kerk opnieuw wat zij altijd al moest zijn: een huis van hoop, een school van menswording, een plaats waar Gods genade het leven geduldig herschept.